

UPPSALA
UNIVERSITET

YTTRANDE

2026-04-28 Dnr UFV 2026/176

Justitiedepartementet

Box 256
751 05 Uppsala

Besöksadress

Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare

August Aronsson

Telefon

018-471 57 93

www.uu.se

August.aronsson@uu.se

Remiss av betänkandet Bodelning och betänketid – en effektivare process

Uppsala universitet har beretts möjlighet att lämna svar på rubricerad remiss.

Detta yttrande har utarbetats av sjuksköterska Charlotta Eidlitz, Akademiska sjukhuset, doktorand Sanna Mossberg, Juridiska institutionen och biträdande universitetslektor Sara Skoog Waller, Nationellt centrum för kvinnofrid. Fakultetshandläggare August Aronsson har tillhandahållit administrativt stöd.

Kort sammanfattning

Uppsala universitet ställer sig positivt till utredningens ambition att skapa en mer effektiv, rättssäker och fungerande ordning för skilsmässa och bodelning som i vissa avseenden kan ha positiv betydelse för våldsutsatta personer, vilka i de flesta fall är kvinnor. Flera av de föreslagna förändringarna kan minska utrymmet för ekonomiskt eftervåld, särskilt genom att begränsa möjligheter till fördröjning och obstruktion i bodelningsprocessen. Samtidigt bygger regelverket fortsatt på en formellt neutral modell som bara i begränsad utsträckning beaktar maktasymmetrier i relationer där våld förekommer. Uppsala universitet vill därför särskilt belysa hur vissa delar av reformen kan påverka våldsutsatta, och vikten av att uppmärksamma detta.

Övergripande generella synpunkter

Uppsala universitet ställer sig positivt till utredningens ambition att skapa en mer effektiv, rättssäker och fungerande ordning för skilsmässa och bodelning som i vissa avseenden kan ha positiv betydelse för våldsutsatta personer, vilka i de flesta fall är kvinnor. Utredningen söker vägar för att underlätta separation och bodelning i de fall där någon av makarna utsätts för någon form av våld. Uppsala universitets uppfattning är att utredningens förslag är väl avvägda i situationer där makar är oense om den ekonomiska uppgörelsen efter en separation, förutsatt att båda parter befinner sig i en någorlunda trygg situation. Förslagen är dock inte utformade med tillräcklig hänsyn till de situationer där en av makarna lever under hot eller rädsla för den andra.

Enligt erfarenhet från Nationellt Centrum för Kvinnofrid (NCK) är det många våldsutsatta som lämnar sin relation utan en rättvis bodelning. Detta kan bero på att de inte informeras om sina rättigheter, att det kan

YTTRANDE

2026-04-28

Dnr UFV 2026/176

utgöra en risk i sig att gå i konflikt med förövaren eller att den administrativa bördan redan är övermäktig för den utsatta kopplat till andra praktiska, rätts- och myndighetsprocesser som ofta följer efter separation. För den som utsatts ligger fokus på att få tillgång till skydd, stöd och en rimlig livssituation och framförallt, om parterna har gemensamma barn, på att dessas tillvaro ska vara så trygg och stabil som möjligt. Processer kring barnen inom socialtjänst och domstol, såsom vårdnadstvister, förutsätter ofta att den utsatta samarbetar med förövaren. Att i en privat tvist gå i konflikt med förövaren och kräva sina rättigheter kan därför upplevas och vara både svårt och riskfyllt. Rädsla är ofta en avgörande faktor, och detta blir ännu mer påtagligt om förövaren har en formell eller informell maktställning i samhället. Under dessa omständigheter kan tröskeln vara orimligt hög för att en rättvis bodelning ska bli möjlig.

En absolut förutsättning för att lagstiftningen ska få önskad effekt är att den motsvaras av stöd till de våldsutsatta från det offentliga. De som utsatts behöver information om sina rättigheter, men även stöd utifrån vad som kan hända om de tar sina rättigheter tillvara. Här måste lagstiftningen åtföljas av utbildning, vägledning och resurser till socialtjänsten och andra relevanta myndigheter för att den ska stärka våldsutsattas position i fråga om rättvis bodelning.

Det är utredningens uppfattning ”att de förslag som lämnas i detta betänkande kan bidra till en mer rättssäker och effektiv bodelningsprocess. Att maktbalansen jämnas ut i den processen kan få motsvarande positiv effekt för en eventuell vårdnadsprocess. Även på detta sätt gynnar förslagen barnets bästa och stärker barnrättsperspektivet”. (Längst ned sid 526) Uppsala universitet instämmer i att det kan vara så. Men den som utövar kontrollerande våld är ofta både manipulativ och oberäknelig och hittar ofta sätt att kringgå eller använda juridik och myndighetsprocesser för fortsatt kontakt, kontroll och skrämsel. På så vis rättar sig våldet inte efter samhällets logik och de ambitioner som ligger bakom lagstiftningen. Det är vanligt att våld eskalerar eller fortsätter i nya former efter separationen samtidigt som den våldsutsatta behöver hantera konsekvenser av våldet som påverkar exempelvis hälsa, ekonomi, tillgång till bostad, arbete och barns skydd. Här krävs det god kunskap och ett obehagligt och sammanhållet stöd från socialtjänst och andra myndigheter. För att lagändringen ska få önskad effekt behöver det därför finnas tydliga arbetssätt och insatser som säkerställer att våldsutsatta informeras om bodelningsprocessen och om sina rättigheter i samband med separation. Det behöver också finnas arbetssätt och insatser för att identifiera och minimera de risker som kan vara förknippade med att hävda sina rättigheter i en juridisk tvist med en förövare. Det är därtill viktigt att lagändringen åtföljs av åtgärder som säkerställer att bodelningsförrättare har god kunskap om våld i nära relationer.

Kommentarer och ändringsförslag

6. Utökade möjligheter till äktenskapsskillnad utan bodelning

Uppsala universitet ser positivt på att betänketid tas bort i situationer där en make motsätter sig skilsmässa. Betänketid kan i sådana situationer innebära en rättslig kvarhållning i relationer där den ena parten redan har beslutat att lämna, vilket kan vara särskilt problematiskt när våld förekommer.

Uppsala universitet vill dock understryka att denna problematik kvarstår även i fall där makar har barn, vilket innebär att många våldsutsatta ändå i praktiken kommer att fortsätta vara rättsligt bundna till relationen under betänketiden. Uppsala universitet anser att det finns skäl att överväga hur reglerna kan tillämpas eller utvecklas med större hänsyn till relationer där en part utövat eller utövar våld mot den andra.

7. Bodelning måste begäras senast tio år efter äktenskapsskillnad

Uppsala universitet ser generellt positivt på förslaget. Införandet av en tidsgräns kan minska möjligheten att använda bodelningsfrågor som ett långvarigt kontrollinstrument efter separation, och kan bidra till ökad rättssäkerhet och förutsebarhet. Samtidigt kan våldsutsatta i vissa fall sakna praktiska möjligheter att initiera bodelning inom en bestämd tid efter separation, exempelvis på grund av ekonomisk utsatthet, rädsla, andra pågående rättsliga processer eller långvariga efterverkningar av våldet. Uppsala universitet vill därför lyfta behovet av att beakta hur tidsfristen kan påverka personer i särskilt utsatta situationer.

8. Nya verktyg för bodelningsförrättare

Uppsala universitet ser positivt på att bodelningsförrättare ges möjlighet att inhämta uppgifter från exempelvis banker och andra aktörer. Ekonomiskt eftervåld kan innefatta att den ena parten har kontroll över information om tillgångar och skulder. Möjligheten att inhämta uppgifter från tredje part kan minska informationsasymmetrier och därmed bidra till en mer rättvis bodelningsprocess.

Uppsala universitet ifrågasätter dock den principiella lämpligheten i att ge en privat aktör (d.v.s. bodelningsförrättare) som inte står under någon tillsynsmyndighet direktåtkomst till uppgifter som omfattas av banksekretess. Riskerna med detta kan komma att motverka förslagets syfte. Uppsala universitet anser att det bör utredas vidare om det kan finnas alternativa lösningar som bättre balanserar behovet av insyn mot de intressen som banksekretessen är avsedd att skydda.

8.6.10 Stupstocks förelägganden

Uppsala universitet ser generellt positivt på förslaget på begränsning av sena yrkanden. Detta kan bidra till att motverka processuell överbelastning och utdragna konflikter. Samtidigt är det viktigt att reglerna tillämpas på ett sätt som inte missgynnar parter som på grund av maktasymmetrier eller informationsbrist först sent får möjlighet att föra fram relevanta omständigheter.

8.6.11 Makes underlåtenhet ska inte hindra att bodelningen avgörs

Uppsala universitet tillstyrker förslagen om att bodelningsförrättaren ska kunna förelägga parter vid vite och fortsätta handläggningen även när en part inte medverkar. Eftervåld utövas ofta genom passivitet och fördröjning i rättsliga processer. Dessa förändringar kan minska möjligheten att använda rättssystemet som ett medel för fortsatt kontroll eller utmattning av den andra parten.

8.6.15 Möjlig effektivisering av handläggningen i domstol

Uppsala universitet välkomnar ambitionen att minska långa handläggningstider. Långvariga bodelningsprocesser kan starkt bidra till ekonomisk osäkerhet och beroende efter separation. Det är samtidigt viktigt att effektivitet inte sker på bekostnad av möjligheten att tillvarata rättigheter i situationer där en person är hindrad att medverka på grund av våldsutsatthet, dess efterverkningar eller pågående skyddsinsatser och rättsliga processer som följer i våldets spår.

9. Förskott av bodelningslott

Uppsala universitet ser positivt på möjligheten att besluta om förskott av bodelningslott. Detta kan motverka möjligheterna för förövare att utöva ekonomisk kontroll, där undanhållande av resurser ingår, vilket är en central del i det maktutövande som förövare använder. Möjligheten till förskott kan stärka våldsutsattas ekonomiska handlingsutrymme i ett tidigare skede och därmed deras möjlighet att börja etablera ett självständigt liv efter separation.

15. Ersättningsgaranti

Uppsala universitet tillstyrker förslagen om förbättrad ersättningsgaranti. Kostnader för bodelningsförrättare kan annars utgöra ett hinder för personer med begränsade ekonomiska resurser. Uppsala universitet vill dock lyfta frågan om ersättningsgarantins nivå är tillräcklig för våldsutsatta, vars ekonomiska handlingsutrymme ofta är särskilt begränsat till följd av våldets ekonomiska konsekvenser.